

„ÜDVÖZLETTEL, JÓ MUNKÁT ÉS HOZZÁ JÓ EGÉSZSÉGET KÍVÁNVA”

A FELSŐOKTATÁS E-MAILEZÉSI GYAKORLATAI A JÁRVÁNYHELYZET IDEJÉN³

Bevezetés

A tanulmány két korábbi kutatás eredményeihez kapcsolódva azt tárgyalja, hogy milyen nyelvi sajátosságok jellemzik az egyetemi hallgatók és oktatók közti e-mailezési szokásokat a 2020 márciusától kezdődő, koronavírus-járvány-nyal sújtott időszakban. Korábbi kutatásaink során egyrészt vizsgáltuk egyes felsőoktatási intézmények e-mailezési szokásrendjét (Domonkosi–Ludányi 2019a, 2019b; Domonkosi–Ludányi 2020a, Ludányi–Domonkosi 2020, Domonkosi–Ludányi 2021), másrészt a pandémia hatásait az írásbeli üzenetváltás különböző típusaira (Domonkosi–Ludányi 2020b).

A járványhelyzet hatása a kutatások eredményei alapján a nyelvhasználat több területén is tetten érhető, a szókészlet, a nyelvi tájkép és internetes nyelvi tájkép módosulásai mellett a nyelvi kapcsolattartás, nyelvi udvariassági szokások átértékelődése is megfigyelhető (Istók–Lőrincz 2020). A tanulmányban az azzal kapcsolatos megfigyeléseinket és tapasztalatainkat osztjuk meg, hogy hogyan módosult az online oktatási szakaszokat is tartalmazó járványidőszakban

1 Nyelvtudományi Kutatóközpont, Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézet és Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar, Gyógypedagógiai Intézet, domonkosi.agnes@nytud.hu

2 Nyelvtudományi Kutatóközpont, Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézet és Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, ludanyi.zsofia@nytud.hu

3 A tanulmány elkészítését a #52111723 (D. Á.) és a #52110208 számú (L. Zs.) Visegrad Scholarship támogatta.

az írásbeli kapcsolattartás szerepe a felsőoktatásban, és ez hogyan mutatkozott meg az üzenetváltások nyelvi jellemzőiben.

1. A járványhelyzet hatásai és az e-mailezési gyakorlatok kutatása – kutatómódszertani kérdések

A felsőoktatási e-mailezési gyakorlatok megfigyelésére 2018-ban kezdtünk el anonimizált adatbázist építeni, amelyet azóta különböző szempontok alapján elemeztünk (Domonkosi–Ludányi 2018, 2019; Ludányi–Domonkosi 2020). A folyamatosan növekvő levélgyűjtemény gyarapításának módszereit tekintve a járványhelyzet alapvető fordulatot hozott. Az a tényező, hogy a teljes felsőoktatás az online térbe kényszerült, az e-mailezés, illetve a más műfajokban, keretekben zajló írásbeli kapcsolattartás szerepének, gyakoriságának és jelentőségének olyan mértékű változását hozta magával, hogy új módszertani kérdések merültek fel az e-mailek begyűjtésének módját illetően. Egyrészt számolnunk kellett a járványhelyzet alatti e-mailek elkülönített gyűjtésének szükségességével, másrészt az adatok in situ dokumentálására is megoldást kellett találnunk. Az e-mailezési adatbázisban ezért egy új, elkülönített alkorpusz gyűjtését kezdtük meg; emellett az eddigi gyűjtési gyakorlatnál szélesebb körből merítettünk, széles körben tettünk közzé felhívásokat a felsőoktatási e-mailek gyűjtésére. Az így kezdeményezett gyűjtések eredményeképpen a járványhelyzet korai szakaszából változatos felsőoktatási e-mailjeink gyűltek össze. A kezdeti szakasz után azonban a felhívásra érkező levelek száma megcsappant, így sajnos nincsenek olyan adataink, amelyek révén a pandémia különböző időszakainak e-mailezési gyakorlatait szakaszokra bontva tudnánk jellemezni.

A felsőoktatási e-mailek gyűjtése mellett a járványhelyzet kezdeti, 2020 júliusáig tartó időszakában emellett egy átfogó, az e-mailezés különböző közléshelyzeteire kiterjedő gyűjtést is végeztünk, amely alapján igyekeztünk jellemezni az írásbeli üzenetváltásban megfigyelhető módosulásokat (Domonkosi–Ludányi 2020). Ennek a kutatásnak az anyagát egy 250 e-mailből álló, több forrásból, különböző módszerekkel összeállított e-mail-adatbázis képezte, melybe egyrészt saját levelezésünkéből, másrészt hólabdamódszerrel (Babbie 2017: 206–207) gyűjtött e-mailek kerültek. Különbőféle levelezőlistákon közzé-

tett nyilvános felhívásokkal is gyűjtöttünk adatokat, továbbá internetes keresők segítségével hivatalos, üzleti célú üzenetekkel is bővítettük a gyűjteményt. A nyilvánosan nem elérhető és/vagy nem széles körben terjesztett e-maileket anonimizáltuk, a kommunikációs partnerekről, illetve a közléshelyzetről tudható adatokat azonban ezekben az esetekben is meghagytuk. A publikus, üzleti célú e-mailek esetében a nagyobb informatívitás érdekében változatlanul hagytuk az eredeti adatokat. Változatos közlési szituációkból származó, informális és formális stílusú levelek egyaránt kerültek be az anyagba, így a személyes (családi, baráti) levelek mellett munkahelyi, a munka szervezésére vonatkozó, oktatási, illetve kifejezetten hivatalos, sőt üzleti célú reklámlevelek egyaránt találhatók az adatbázisban. A levelek gyűjtése 2020. március 17-én kezdődött, és június 14-ig tartott. A különféle típusú levelek arányát az 1. táblázat mutatja.

	Személyes	Munkahelyi, munkaszervezési	Oktatási	Üzleti/reklám
Darabszám	65	55	58	72

1. táblázat: A közléshelyzetek aránya az e-mail-adatbázisban

Ebben a gyűjtésben tehát 58, az oktatás szférájából származó levél szerepelt, amelyből 28 levél származott a felsőoktatásból, amelyek egyszersmind a felsőoktatási e-mailek gyűjteményébe is bekerültek. Mivel a felsőoktatási e-mailek és a járványidőszak leveleinek gyűjtése eltérő módszerrel zajlott, illetve a felsőoktatási adatbázisunknak a karanténidőszakhoz tartozó modulja nem olyan gazdag, mint a korábbi időszaké, a változások teljes, számszerű megragadására és bemutatására nincs módunk. Az adatgyűjtés során azonban felfigyeltünk néhány olyan jelenségre, levelezési gyakorlatra, amelyet a járványhelyzet határsai kapcsán érdemesnek tartunk a dokumentálásra, értelmezésre és az esetleges későbbi szisztematikus vizsgálatra.

2. A járványidőszak felsőoktatási e-mailjeinek nyelvi sajátosságai

Napjainkban az elektronikus írásbeli üzenetváltások a felsőoktatás meghatározó nyelvi gyakorlatait jelentik. Korábbi kutatásunkban (Domonkosi–Ludányi 2018: 89–90) rámutattunk, hogy az elmúlt két évtizedben a technikai fejlődésnek köszönhetően a hallgató-oktató viszonylatban jelentősen bővült az írásban megvalósuló társas cselekvések köre, mivel a korábban személyes formában megvalósuló oktatásszervezési tevékenységek egy része, így például az oktatási segédanyagok megosztásával, az óralátogatás szervezésével kapcsolatos feladatok lebonyolítása manapság már sokkal inkább írásbeli üzenetváltások során zajlik (vö. Reder 2007). A koronavírus-járvány miatt bevezetett digitális oktatás elrendelése következtében pedig ez a helyzet még tovább fokozódott, ugyanis az oktatással korábban összekapcsolódó olyan rítusok, mint például az óralátogatás, az oktató jelenléte, elérhetősége, a digitális oktatás kontextusában mind újraértelmeződtek (Szűts 2020). Ennek következtében pedig még több, korábban szóban, személyes jelenléttel megvalósuló tevékenység írásba tevődött át a feladatok kiosztásától a követelmények részletezésén át a számonkérésről való egyeztetésig. A kialakult helyzet tapasztalataink szerint módosulásokat idézett elő az e-mailek egyes nyelvi sajátosságaiban, az e-mailezési gyakorlatokban is.

2.1. Összetett, kifejtett üzenetek, részletezett instrukciók

Az adatbázisban található korábbi e-mailekhez képest feltűnő volt, hogy a járvány időszakának kezdetén, az online oktatás beindulásának időszakában gyűjtött e-mailek között jóval nagyobb számban szerepeltek hosszú levelek, amelyek kifejtett, összetett tartalmakat közvetítettek. Az oktatók által a karanténidőszak kezdetén a hallgatóknak küldött leveleket ugyanis a megszokottnál jóval részletesebb, kifejtett instrukciók, pontokba szedett közlések jellemzik (1).

(1)

Kedves Hallgatók,

a holnapi és a (amennyiben nem jelzek a későbbiekben) a jövő heti kurzus járványügyi okok miatt elmarad. Kérem, hogy csatlakozzanak a hashtag.school felületén a XXXXXXXX azonosítóval. Itt találják a tananyagokat, amik alapján tudnak dolgozni, illetve, amire később jegyet kapnak.

A feladatuk a következő:

- 1.) Regisztráljanak a <https://hashtag.school/> felületére az eredeti nevükkel
- 2.) Lépjenek be az Önök részére kijelölt tanulócsoporthoz, melynek kódja: YYYYYYY
- 3.) Oldják meg a különböző feladatokat, tekintsék meg a tananyagokat, és tanuljanak belőle. Ehhez némi instrukció, tipp:

A *-gal jelölt feladatok kötelezőek, a többi szabadon választható

- Egy tananyag többször is kitölthető, mindig a legjobb eredmény tárolódik (tehát rontani nem lehet). Erre szemeszter végéig van lehetőségük.
- A Leaderboard/Pontjaim menüpontban láthatja, hogy jelenleg hogyan áll, hány pont kell még a teljesítéshez, adott jegyhez.
- A tananyagok feltöltése folyamatos
- Tanulóként a „Tanulok, eredményeim” menüpontban találják a főbb információkat

Vagyis összességében nem lesz videochates megoldás, sem élő órátartás, amennyiben azonban kérdések merülnek fel, természetesen állok rendelkezésükre ilyen formában is. Ám legelőször regisztráljanak, és tanulmányozzák át a felületet alaposan!

Jó munkát kívánok!

Üdvözlettel:

[Vezetéknév] [Keresztnév]

Miként az (1) példa is mutatja, a hosszú, kifejtett üzenetek indítéka a megváltozott helyzetben megváltoztatandó követelmények részletezésének, egyértelmű közlésének szükségessége. A példa részletező megoldásai között számozott pontok jelzik az elvégzendő cselekvéseket, illetve pontoszt bekezdések mutatják az érvényesülő feltételrendszer működését.

Hogyan teljesíthetem távoktatásban a [] ea. [] kurzust?

“ ALAKTSUK KÖZÖSEN ADAPTIVITÁSSÁ A TÚLÉLÉST! ”

ALAPFELSZERELÉS A TÚLÉLŐCSOMAGBA

1. Minden alapvető információt elérhetővé teszünk a Neptunban is
 A tananyag előjártatásának segítése érdekében a kísérleti jelleg miatt több állományban is állítottuk fel a tananyagot. Minden szükséges információt NEPTUN-ÜZENETBEN is tájékoztatást küldök.

2. Az alapvető követelmények nem változnak
 - vizsgakursus lévén években nem két hétről kétre feladatokkal teljesíteni, csak a tanulást támogató anyagokat kapjuk.
 - a kurzus egy online írásbeli vizsgával zárul, egyeztetve feladatokkal a kiadott tananyag alapján.

3. A módosított kurzusleírás minden szükséges információt tartalmaz
 A tantárgyleírás hivatalos elérhetősége.

4. A tananyagok mindegyike online elérhető
 A használandó tananyagfájzok elérhetősége: []
 - Hétről kétre küldök további, a tanulást támogató anyagokat!!!!

5. Elérhető vagyok, várom a kérdéseket
 Az eredetileg meghirdetett órák időpontjában online elérhető vagyok (Skype, Messenger), akár élőben is, az e-mailre pedig folyamatosan reagálók.

Email: []
 Skype: []
 Messenger: []

powered by PIKTOCHART

1. ábra: A távoktatás követelményeit részletező oktatói plakát

Az oktatók részéről a megosztandó információk sokasága, illetve a körülmények hirtelen átalakulása, a hallgatókkal közösen átélt nehézségek az írásbeli közlés speciális megoldásait is előhívják. Az 1. ábrán egy, a járványhelyzet kezdetén született „plakát” látható, amelyet az oktató azzal a céllal készített, hogy segítsen a hallgatóinak abban, miként lehet távoktatásban elvégezni a szóban forgó kurzust. A vizualizált információközlés meghatározó eleme az információk sokaságának átláthatóvá tétele, a befogadást megkönnyítő tagolás. Emellett a plakát nyelvi megoldásai mutatják a bizonytalan körülményeket a személyességgel, a közös helyzet megjelenítésével ellensúlyozni kívánó törekvést is. Közéletést mutat például az, hogy a tájékoztató poszter címe a hallgatók nézőpontjából fogalmazódik meg (*Hogyan teljesíthetem távoktatásban a kurzust?*), illetve a közös cselekvések kiemelése is (*alakítsuk közösen*). A szükséges információk bemutatásának meghatározó eleme még a biztonságérzet keltésének mozzanata, ami az elérhetőség, a változatlanúság hangsúlyozásában érzékelhető.

2.2. A szabályzott keretek megjelenítése

A részletesen kifejtett instrukciók mellett az oktatói levelekben a korábbinál jóval hangsúlyosabbá válik az oktatás hivatalos feltételrendszerére, a törvényi és intézményi szabályozásra való hivatkozás. A nem rendkívüli állapotok közötti oktatási időszakokban a szabályok, a keretek viszonylagosan állandónak, stabilnak, általánosan ismertnek számítanak, így a feltételezett közös tudás központi magját alkotják, és így ún. *core common ground*-ként (Kecskes–Zhang 2009: 378) ritkán kerülnek kifejtésre, a levelekben mind az oktatók, mind a tanulók ritkán hivatkoznak rájuk. A közös cselekvés feltételrendszerének átalakulása, illetve a helyzet alakulásához kapcsolódó állandó változás miatt azonban az oktatás feltételeiről való ismeretek kifejtést, részletezést igényelnek. A tanári, oktatói döntések hátterében a rendelkezésekre való hivatkozás áll, az e-mailekben ez egyrészt a hivatalos szabályozás pontos kifejtéseként (2b) is megjelenhet, másrészt rövid utalásként is (2c).

(2)

a. Tisztelt Hallgató!

A mai napon megjelent és hatályba lépett a 3/2020. számú Irányító Testületi körlevél, mely a 2020/21/1 féléves vizsgaidőszak rendjéről, annak lebonyolításáról rendelkezik.

b. A Magyar Közlöny mai, 36. számában megjelent - a védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról szóló 104/2021. (III.5). számú - kormányrendeletben foglaltak alapján elkészítésre és kiadásra került a vonatkozó Rektori-Kancellári utasítás, melyet az intézkedések hétfői (2021.03.08.) hatályba lépésére tekintettel az összdolgozói levelező lista útján, csatolva továbbítunk.

c. Mivel a rektori körlevél alapján ebben a félévben on-line vizsgára kell készülnünk, át kell(ett) gondolnom a vizsgáztatás mikéntjét is [...].

2.3. Hivatalos közlések személyesebbé válása

A közösen megélt nehézségek, a mindenkit érintő negatív tapasztalat miatt megfigyeléseink szerint a személyes hangvétel az e-mailezés legkülönbözőbb területein egyaránt erősödést mutatott a járvány kezdeti szakaszában (Domonkosi–Ludányi 2020). A felsőoktatási levelezésben ez részben abban mutatkozott meg, hogy a formális stílusú, hivatalos közlések, körlevelek végén is megfigyelhető az egészségre utaló levélzárlat, ahogy a (3) példában a hallgatónak a kollégiumból való kiköltözésének rendjéről tájékoztató Neptun-üzenetben olvasható.

(3) Köszönjük megértését és együttműködését. A járvány elleni védekezés mindannyiunk közös érdeke, s a legfontosabb, hogy mindenki vigyázzon a szerettei és a maga egészségére. Bízunk abban, hogy amikor túljutunk a nehézségeken, újra találkozunk az egyetemen!

A (3) levélrészlet a hallgatók szélesebb körének íródott, személyes viszonyokat nem feltételező üzenet jelzi a járványhelyzet egyik legátfogóbb udvariassági hatását, a közlés (vö. Wierzbicka 1991), a pozitív udvariasság (Brown–Levinson 1987: 101–129) szerepét. Az egészségre utaló elemeken kívül ugyanis a közös tevékenység, a közös cselekvések megjelenítésének túlsúlya jellemző a közlésre, amely a többes szám első személyű alakok megjelenésében is tetten érhető. Ezáltal a hivatalos levelekben megszokott személytelen közlésmód a személyesebb formák felé mozdul el, a közlő és a befogadó közös érdekei, együttműködése kerül előtérbe. A közlítő udvariasság tehát azoknak a nyelvi műveleteknek az előtérbe helyezésében mutatkozik meg, amelyek a partnerek közötti közös, az egyetértés kifejezésére alkalmas jelenségeket hangsúlyozzák.

2.4. A nyelvi közlés kölcsönössége az oktató–hallgató viszonyban

A felsőoktatás diskurzustartományában a hallgatók és az oktatók közti levélváltásban megjelennek a járványhelyzetre, az egészségre utaló záróformulák mind a hallgatók, mind az oktatók részéről. Míg korábbi kutatásaink arra mutattak rá, hogy a levélzárlatban megjelenő változatos, szituatív, az adott helyzethez, ünnephez, időszakhoz, napszakhoz, évszakhoz kötött, a tanítási szünetre utaló nyelvi megoldások kizárólag a hallgatói e-mailek zárlatában jelentek meg (Domonkosi–Ludányi 2019a, 2019b), a járványhelyzetben küldött levelekben megfigyelhető, hogy az oktatói közlésekben is megjelennek a részletezett személyes jókívánságok (4), azaz a korábban aszimmetrikus jókívánságokban kiegyenlítődés figyelhető meg. Míg az oktatók jókívánságai korábban elsősorban az elvégzendő munka sikerére irányultak (Ludányi–Domonkosi 2020), a járványhelyzet időszakában azonban közlést jelezve az adott helyzetre, illetve az egészségi állapotra is vonatkoznak.

(4)

a. A nem végzős hallgatók munkáit is pár napon belül értékelni fogom, tőlük egy kis türelmet kérek még.

Vigyázzanak magukra!

b. Jó munkát, de elsődlegesen jó egészséget kívánok Önöknek és a hoz-

zátartozóiknak. Vigyázzanak magukra és egymásra!

c. A félév hátralevő heteire sok erőt, türelmet és jó egészséget kívánok mindenkinek! Vigyázzanak magukra és szeretteikre.

Az oktatói kívánságokban azonban továbbra is lényeges mozzanatként fedezhető fel az elvárt munkára való utalás, ahogyan az (5), a tanulmány címében kiemelt példa mutatja, az egészségre vonatkozó kívánság is a munka függvényeként jelenik meg:

(5) Üdvözlettel, jó munkát és hozzá jó egészséget kívánva.

Megfigyeléseink alapján a hallgatói megnyilatkozások, jókívánságok kifejezetten személyessé válnak (6), (7). A hallgatói levelekben gyakran megfigyelhető az aggodalom, az együttérzés kifejezése.

(6)

a. Köszönöm szépen és még egyszer elnézést! Jó egészséget kívánok, Tanárnő!

További szép estét kívánok és egészséget.

b. Köszönöm szépen, és kitartást kívánok erre a nehéz időszakra!

Minden jót,

A személyességet és a közelítést jelzi az is, hogy a levelek nagy részében a záróformulák halmozása figyelhető meg; a közösen átélt válsághelyzet fokozza a szövegek érzelmi telítettségét. Emellett a záróformulák változatossága, egyedítése is a személyesség kidolgozásához járul hozzá, a (7) példái egy hallgatónak ugyanahhoz az oktatóhoz írt, egymást követő e-mailjeiből származnak, mutatva a jókívánságok variálódásának lehetőségét:

(7)

a. Előre is nagyon szépen köszönöm szépen a segítséget! Vigyázzon Magára! :)

b. Minden jót kívánok és vigyázzon magára Tanárnő!

c. Köszönöm Tanárnő kedves szavait is. Hasonlóan vigyázzon Tanárnő is magára, szeretteire, kitartást, sok erőt ezekre a nehezebb napokra.

Az oktatás szervezéséhez kapcsolódó levelek záróformulái, ahogy a példák mutatják, változatosak, kifejtettek és kifejezetten személyesek. Az elemzett levelek alapján a vizsgált időszakban – mintegy a személyes érintkezés pótlásaként – az érzelmek kifejezése sokkal erőteljesebbé válik, mint a hallgatók és oktatók közötti levelezés általános gyakorlatában.

Összegzés

A mindennapi személyes kommunikáció hiánya, a bizonytalan állapotok, a veszélyeztetettség érzése következtében a felsőoktatás e-mailezési gyakorlatában egyrészt a kifejtettség mértékének növekedése, másrészt a nyelv interperszonális funkciójának felértékelődése vált megfigyelhetővé a járvány időszakában. A közvetlen kommunikáció lehetőségének korlátozása az instrukciók egyértelműségét, az elvégzendő feladatokra vonatkozó információk átláthatóságát teszi szükségessé, ez eredményezi a kifejtettebb, hosszabb, illetve a hivatalos kereteket a korábbiaknál jobban részletező megoldásokat. A személyes érintkezés lehetőségének hiányában az oktatók és a hallgatók egyaránt nyelvi eszközökkel igyekeznek mégis közvetlenséget teremteni: az érzelmek kifejezése, a közelítés nyelvi eszközei hozzájárulnak a személyes viszonyok erősítéséhez, a kapcsolatok fontosságának hangsúlyozásához.

Felhasznált szakirodalom

- Babbie, Earl 2017. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó. Budapest.
- Brown, Penelope – Levinson, Stephen C. 1987. *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press. Cambridge.

- Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia 2018. Írásbeli kapcsolattartás a hallgató-oktató viszonyban: szokásrendek és problémák a nyelvi reflexiók tükrében. *Acta Universitatis de Carolo Eszterhazy Nominatae. Sectio Linguistica Hungarica*. 44. évf. 89–107.
- Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia 2019a. „További szép estét, tanárnő!” A nyelvi kapcsolattartás változásai a hallgató-oktató levelezés tükrében. In: Hulyák-Tomesz Tímea (szerk.): *Generációs kérdések a kommunikációs készségfejlesztésben*. Hungarovox Kiadó. Budapest. 73–89.
- Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia 2019b. Linguistic features of email correspondence between university students and their teachers. *Acta Universitatis de Carolo Eszterhazy Nominatae. Sectio Linguistica Hungarica*. 45. évf. 117–132.
- Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia 2020. Társas távolságtartás és nyelvi közeledés. E-mailezési gyakorlatok a koronavírus idején. In: Kovács László (szerk.): *Globális kihívás – lokális válaszok. A koronavírus (Covid19) gazdasági és társadalmi összefüggései és hatásai*. Savaria University Press. Szombathely. 241–260.
- Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia 2021. Address forms and age roles in emailing practices between university students and their teachers. In: Uberman, Agnieszka – Trinder, Magdalena (eds.): *Text – Sentence – Word. Studies in English Linguistics*. Vol. IV. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Rzeszów. 26–38.
- Istók Béla – Lőrincz Gábor 2020. A virolingvisztika részterületei. In: Simon Szabolcs (ed.): *12th International Conference of J. Selye University*. Language and Literacy Section. Conference Proceedings. J. Selye University. Komárno. 83–92. <https://doi.org/10.36007/3761.2020.83>
- Kecskes, Istvan – Zhang, Fenghui 2009. Activating, seeking and creating common ground. *Pragmatics & Cognition* 17. évf. 2. sz. 331–355.
- Ludányi Zsófia – Domonkosi Ágnes 2020. A tanár- és a diákszerep megalkotása a pedagógusképzés e-mailezési gyakorlatában. In: Ludányi Zsófia – Jánk István – Domonkosi Ágnes (szerk.): *A nyelv perspektívája az oktatásban. Válogatás a PeLiKon2018 oktatásnyelvészeti konferencia előadásából*. Líceum Kiadó. Eger. 311–334.

- Reder Anna 2007. Kedves Tanárnő – megszólítások németórán. *Modern Nyelvoktatás*. 2–3. évf. 43–58.
- Szűts Zoltán 2021. A tanárképzés digitális transzformációjának kevésbé exponált elemei. (Az intézmény, a szülő, és a tanár új szerepei.) *Civil Szemle. Oktatás, digitalizáció, civil társadalom*. Különszám. 133–144.
- Wierzbicka, Anna 1991. *Cross-cultural pragmatics: the semantics of human interaction*. Mouton de Gruyter. Berlin.

Abstract

Emailing practices in higher education during the COVID-19 epidemic

Building on the results of two previous studies, this paper discusses the linguistic characteristics of emailing practices in higher education in the period of the coronavirus epidemic starting in March 2020. In this paper, we share our observations and experiences on how the role of e-mail communication in higher education changed during the pandemic period, and how this was reflected in the linguistic characteristics of e-mails. The analysis shows that the higher education's emailing practices during the epidemic are characterised by an increase in the explicitness of information, as well as an appreciation of interpersonal function and an increased use of positive politeness.